

nahmen [efter 1851] verglichen werden können«. Disse Udtalelser er saa meget urimeligere, som Forfatteren paa talrige andre Punkter viser en prisværdig Iver for at svare til sit Program. A. L.

Den norske lokalhistoriske Forskning kan glæde sig ved at nyde en usædvanlig varm og forstaaende Paaskønnelse fra Universitetets Side. Mænd som Oscar Alb. Johnsen, Knut Liestøl, Oluf Kolsrud, Alex. Bugge, Halvdan Koht har ikke blot ved flere Lejligheder udtalt deres Forstaaelse af og varme Interesse for »Bygdehistorien«, men har selv givet vægtige og værdifulde Bidrag til de norske Bygders og den norske Bondestands Historie. Da Landslaget for Bygde- og Byhistorie i 1920 opstod af Landskomiteen for lokalhistorisk Forskning, blev det Prof. O. A. Johnsen som overtog Redaktionen af dets Tidsskrift »Heimen« (siden 1922), og da Norsk Folkemuseum satte norsk Bygdehistorie et saa storslaaet Minde som det paabegyndte Pragtværk Norske Bygder, saa blev Bidragyderne til det smukke Bind »Setesdalen« alle Mænd, hvis Navne har den bedste Klang indenfor ikke blot den norske, men den fællesnordiske kulturhistoriske Forskning.

Som et nyt Vidnesbyrd om denne Universitetets Interesse for Lokalhistorien foreligger nu i Trykken det Foredrag, som Prof. Edv. Bull holdt paa de bygdehistoriske Kursus i Bergen 1918, Hamar og Kristianssand 1919: *Innledning til bygdehistorisk studium* (Oslo 1924). Allerede i Indledningsordene til det første Afsnit, om Bygdehistoriens Opgaver, trækkes det kraftigt og klart op, at det bygdehistoriske Arbejde har to store Opgaver, af omtrent samme Vægt: En som vender indad mod Bygden selv, og en som vender udad mod hele Rigets Historie. Bygdehistorien har ikke blot sin Betydning for Befolkningen i Bygden selv, »også rikshistorien har kostbar og uundværlig lærdom å høste av bygdehistorien, og enhver historiker — om han så arbeider innenfor et aldrig så snevert område — må huske på at Norge er ikke bare en samling av enkelte bygder, men et folk og et rike«. Forf. vil derfor, at man skal betragte hans Skrift netop som et Forsøg paa at vise, hvor meget den almindelige historiske Videnskab har at lære af Bygdehistorien, hvor nødvendig en videnskabelig underbygget bygdehistorisk Forskning er for Studiet af hele Folkets og Landets Historie.

Tyngdepunktet i den egentlige Bygdehistorie, fastslaar Forf., maa overalt og til alle Tider blive den økonomiske Historie, og her bliver Ejendomshistorien et overmaade vigtigt og væsentligt Afsnit. Mindst ligesaa væsentligt er imidlertid Studiet af hvad Forf. kalder »den økonomiske Virksomheds« Historie. Det gælder

her at skrive Bebyggelsens Historie, hvor Arkæologien og Stednavneforskningen bliver de vigtigste Hjelpevidenskaber. Endvidere savnes endnu en Skildring af Jordbrugets Udviklingshistorie. Forf. gaar herefter over til en Gennemgang af de vigtigste Kilder til norsk Landbrugshistorie, hvoraf det fremgaar, at Norge er ikke gunstigere stillet end Danmark, snarere noget ringere. Man har en Kvægskat 1657, en Matrikel fra 1660'erne, og Forarbejder til en ufuldendt Matrikel 1723, som ikke omfatter hele Landet, og ellers først Kilder fra det 19. Aarhundrede.

Forf. opstiller flere Problemer, til hvis Løsning Lokalhistorien kan give vigtige og uundværlige Bidrag. Spørgsmaalet om den gamle, primitive Klassificering af Gaardene i Hel- og Halvgaarde, om Fæstevæsenets Oprindelse og Landgildens Fastsættelse, om Husmandsklassens Oprindelse og Udvikling, om Selvejerstandens Dannelse fra Slutn. af 17. Aarh. Alle disse Spørgsmaal er ogsaa stadig uløste i dansk Landbrugshistorie, men det synes, som om Kilderne her i Landet flyder rigeligere.

I Slutningen af Afsnittet om Bygdehistoriens Opgaver kommer Forf. ind paa et Par Spørgsmaal, som er af stor Vigtighed ogsaa i Danmark. Det ene er Skattevæsenets Udvikling fra det 13. Aarh., og paa dette Punkt har Forf. selv givet et saa fortræffeligt Arbejde som »Leding«, det andet er Forholdet mellem de forskellige gamle verdslige og gejstlige Inddelinger af Landet: Er den ene eller den anden ældst? Bygger de paa naturlige Forhold i ældre eller nyere Tid, eller maaske paa rent ydre Hensyn, Ønsket om Lighed i Folkemængde eller Fladeindhold? I hvad Forhold staar de til den oprindelige Bebyggelse? Forf. slutter med at pege paa, at just ved Løsningen af disse Spørgsmaal er Bygdehistorikerens indgaaende Lokalkendskab ubønhørlig nødvendigt, og dette har sikkert ogsaa Gyldighed i Danmark.

Efter dette første Afsnit, som vel nok er det, der har mest Bud til den danske Forskning, følger en Oversigt over den særligt norske Lokalhistories Hjælpemidler, trykte Haandbøger, Jordebøger, Diplomsamlinger og andre Kildepublikationer, og til Slut en kort Oversigt over de vigtigste Arkivalier og Principperne for deres Ordning.

Bogen slutter med et Afsnit om historisk Kritik, der indeholder en populær Redegørelse for Kildekritikens Metode, saaledes som den er fremsat og anvendt af Kr. Erslev og Joh. Steenstrup.

Svend Aakjær.

Osc. Alb. Johnsen: *Noregveldets Undergang* kalder sig »et Udsyn og et Opgjør« og bærer med Rette denne noget for-